

به نام خدا

موضوع: اندودانتیکس

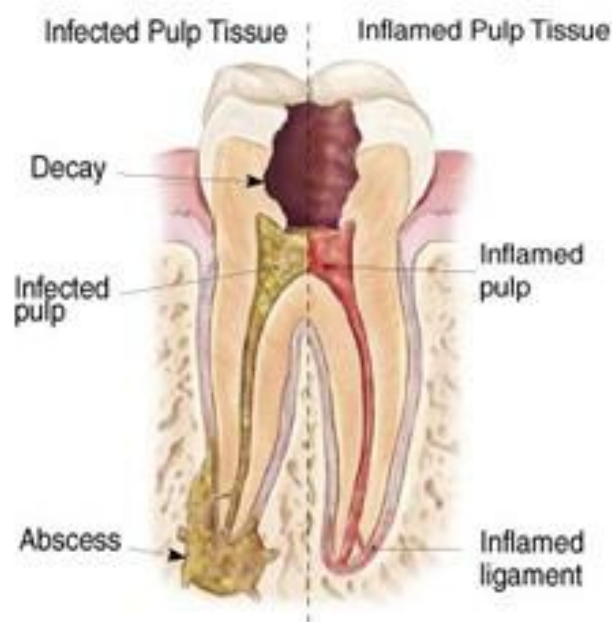
نویسنده: دکتر اثنا عشری

اندودانتیکس چیست؟

رشته اندودانتیکس شاخه ای از دانش دندانپزشکی است که به طور تخصصی به درمان ریشه دندان و بافت های اطراف آن می پردازد. درمان ریشه دندان به هدف حفظ دندان طبیعی بیمار انجام می شود. و یکی از شایعترین درمان های دندانپزشکی در سطح دنیا به حساب می آید.

از کجا بدانیم که به درمان ریشه دندان نیاز داریم؟

هنگامی که التهاب یا تورم در اطراف ریشه وجود داشته باشد و یا اینکه دندان به محرک های سرد و گرم مثل چای و آب سرد واکنش دردناک داشته باشد نیاز به درمان ریشه دندان وجود خواهد داشت. البته در مواردی به علت از بین رفتن بافت های عصبی در داخل دندان نیاز به درمان ریشه حتی در نبود هیچ گونه علامتی وجود دارد. ضربه به دندان ها، انجام درمان های متعدد ترمیمی بر روی یک دندان و در موارد کمی درمان پروتز (روکش کردن دندان) از سایر موارد نیاز به درمان ریشه دندان می باشد.

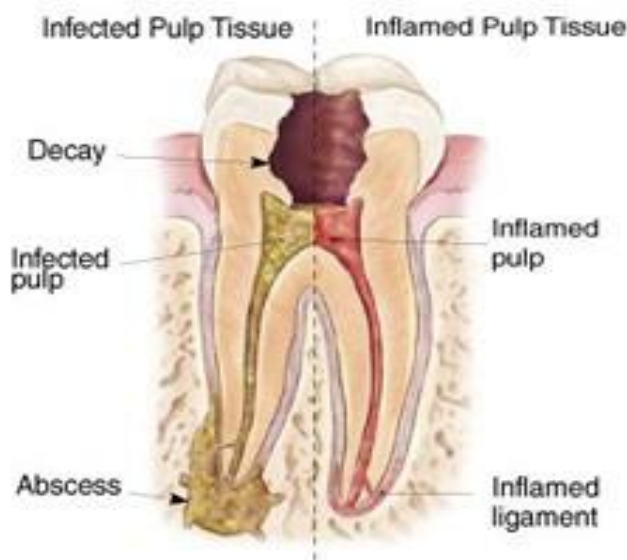
در هنگام درمان ریشه دندان چه کاری انجام می شود ؟

در داخل همه دندان ها یک بافت به نام پالپ دندان قرار دارد. پالپ دندان شامل سیاهرگ، سرخرگ و رشته های عصبی می باشد. درمان ریشه دندان هنگامی ضرورت پیدا می کند که بافت پالپی دندان دچار التهاب و عفونت گردد. انجام درمان ریشه با بی حس کردن دندان مورد نظر شروع می شود و سپس دندانپزشک با تهیه حفره کوچک در سطح دندان به بافت پالپی دسترسی پیدا می کند و سپس اقدام به خارج کردن بافت های ملتهب می نماید . بعد از پاکسازی دندان از بافت های ملتهب دندانپزشک اقدام به پر کردن ریشه می نماید و در نهایت یک ترمیم یا پانسمان موقت بر روی تاج دندان قرار می دهد . سپس به دندانپزشک ، متخصص ترمیمی و زیبایی و یا متخصص پروتز جهت ترمیم دائمی ارجاع می گردد .

چه زمانی دندان نیاز به درمان مجدد ریشه دارد ؟

با اینکه درمان ریشه یک درمان با موفقیت بالا به حساب می آید در مواردی نیاز به درمان مجدد ریشه وجود دارد. این موارد شامل :

- در مواردی که به علت خمیدگی شدید کانال یا بسته بودن مسیر کانال امکان باز کردن کامل کانال توسط دندانپزشک
- در مواردی که به هر علت دندان درمان ریشه شده بیش از سه هفته بدون ترمیم موقت یا دائمی باشد.
- در مواردی که دندان درمان ریشه شده مجددا دچار پوسیدگی شود و کانال دندانی آلوده شود.

درمان کانال ریشه (اندودنتیکس) چیست؟

علم اندودنتیکس تخصصی در دندانپزشکی است که وظیفه اش پیگیری و تشخیص و درمان بیماری های “پالپ” دندان است.

پالپ دندان چیست؟

پالپ که بعضی ها آن را “عصب” می نامند بافت نرم داخل دندان است که حاوی اعصاب، عروق خونی، عروق لنفاوی و دسته ای از سلول های مسئول تکامل ساختمان دندان است. این بافت در قسمت تاجی در اطاقکی در مرکز آن و در ریشه در کانال هایی که در داخل ریشه وجود دارد قرار گرفته است.

چه عاملی باعث بیماری یا مرگ پالپ می شود؟

وقتی باکتری های مولد پوسیدگی بر اثر پیشرفت در دندان به فضای پالپ برسند در داخل پالپ التهاب ایجاد کرده که در نهایت با پیشرفت بیماری باعث مرگ پالپ خواهند شد.

چگونه درد دندان ایجاد می شود؟

محصولات فعالیت باکتری ها و سموم مترشحه آنها به همراه اجزای مرده پالپ به صورت محرک هایی قوی باعث تحریک رشته های عصبی داخل پالپ عمل می کنند که باعث حس درد در دندان می شود که این نیز تا وقتی که رشته های عصبی هم بمیرند ادامه خواهد یافت که در این مرحله پروسه ایجاد عفونت آغاز می شود.

فوائد معالجه عصب چیست؟

- 1 دندان حفظ می شود. 2- وجود دندان باعث حفظ استخوان نگهدارنده آن می گردد.

عوارض عدم درمان چیست؟

- 1 آبه 2- درد 3- عفونت شدید 4- نهایتاً از دست دادن دندان خواهد بود.

درمان جایگزین چیست؟

در بعضی موارد و شرایط می توان معالجه ریشه را به اندکی بعد موکول کرد. در مواردی که دندان کشیده می شود درمان ، جایگزینی آنها با دندانهای مصنوعی (پروتز ثابت و یا ایمپلنت) می باشد که به مراتب گرانتر است.

چند جلسه وقت برای درمان ریشه دندان لازم است؟

معالجه ریشه اکثر دندانها را می توان در یک جلسه انجام داد ولی بعضی از دندانها ممکن است به دو یا چند جلسه زمانی نیاز داشته باشند که در این موارد دندانها در پایان جلسات معمولاً پانسمان موقت می گردند.

موفقیت درمان چقدر است؟

در صورتی که درمان ریشه بطور کامل و استاندارد انجام شود از موفقیت بالائی برخوردار است.

چه عواملی باعث عدم موفقیت در درمان ریشه می گردد؟

علاوه بر اشکالات تکنیکی و اتفاقات حین کار، انحنای زیاد ریشه ها، وجود کانالهای جانبی، دفاع بدن و ... ممکن است معالجه ریشه دندان را بخطر اندازد.

آیا اگر عصب درآورده شود، دندان می میرد؟

خیر، دندان بعد از معالجه ریشه(عصب) هنوز زنده می ماند چونکه تغذیه خارجی آن از سمت بافتهای در برگیرنده

هنوز ادامه دارد. البته این زنده ماندن به معنای آن نیست که دندان مثل دیگر دندانها به تحریکات حرارتی و الکتریکی پاسخ مثبت دهد.

آیا پس از معالجه ریشه درد وجود دارد؟

معمولاً مقداری درد و ناراحتی گذرای خفیف تا متوسط به دنبال از بین رفتن بیحسی تا چند روز وجود داشته که با تجویز مسکن های ضد التهاب تسکین می یابد. غالباً، ناراحتی و درد آنچنان نیست که مانع فعالیت های روزانه شود. در مواردی که درد زیاد است میتوانید با دندانپزشک معالج تماس بگیرید.

آیا دندان بعد از معالجه ریشه تیره می شود؟

سابقاً دندانهایی که درمان ریشه می شدند به مرور تیره تر می گشتند، ولی امروزه با پیشرفت های تکنیکی احتمال این تغییر رنگ ناچیز بوده و اگر اتفاق افتاد، نیز با استفاده از روشهای سفید کردن و یا روکش های چینی و لامینت می توان با آن مقابله کرد.

بعد از درمان ریشه، تاج دندان چگونه و با چه موادی باید ترمیم شود؟

نحوه ترمیم تاج دندان بستگی به نسج باقیمانده و دندان مبتلا دارد. در دندانهایی که متحمل نیروهای سنگین جویدن هستند و یا پوسیدگی آنها شدید بوده توصیه می گردد که با ترمیم های مطمئن تری چون روکش های فلزی و چینی بازسازی شوند.

جراحی اندودونتیک یعنی چه؟

در مواردی که درمان معالجه ریشه دندان به شکست می انجامد. هنوز می توان دندان را نجات داد. در این موارد بعد از انجام بیحسی، دندانپزشک بافت لته را به آرامی کنار زده و بافتهای آماسی انتهایی ریشه را خارج نموده و یک پرکردگی نیز در ته ریشه جهت ممانعت از عود ضایعه قرار می دهد.

بعد از انجام درمان ریشه و ترمیم نهایی آن، آیا اقدام دیگری لازم است؟

ضروری است جهت ارزیابی موفقیت درمان در طولانی مدت، ظرف 6 ماه تا یکسال آینده مجدداً ویزیت بعمل آید. در این ویزیت دندانپزشک موفقیت درمان، سلامت انساج لته و ترمیم نهایی را ارزیابی می کند.

مراحل درمان چگونه است؟

بعد از انجام بیحسی (در مواردیکه نیاز باشد)، درمان شامل مراحل زیر است:

مرحله یک: دستیابی به کانال

مرحله دوم: تعیین طول ریشه

مرحله سوم: تمیز کردن و شکل دادن کانال ها

مرحله چهارم: پرکردن کانال

مرحله پنجم: ترمیم موقت

مرحله ششم: ترمیم دائم

معالجه ریشه دندان (Root canal Therapy)

لابد همه این ضرب المثل که می گوید:دندانی را که درد می کند باید کشید را شنیده اید. ما هم بسیار شنیده ایم، ولی باید توجه داشت که سابقه این ضرب المثل مربوط به زمانی است که علم دندانپزشکی وجود نداشته و افرادی بی صلاحیت مثل سلمانی ها عهده دار امور دندانپزشکی بودند. دندانپزشکان امروزی نه تنها درد را از بین برده، بلکه باعث نگهداری دندانها در دهان می شوند. از گذشته ای نه چندان دور تا بحال، عامه مردم لفظ عصب کشی یا عصب کشی را بجای معالجه ریشه دندان بکار می برند که چندان صحیح نبوده و آنچه که باعث رواج و شایع شدن این اصطلاحات شده، تصور مردم با توجه به از بین رفتن درد دندان بدنبال معالجه ریشه می باشد. قسمت سخت دندان تشکیل شده از مینا- عاج و سمان، که بافت نرمی را در داخل و وسط دندان بنام پالپ، احاطه کرده اند.

تعریف: Root canal Therapy

این عنوان از سه کلمه Root به معنای ریشه، و Canal به معنای مجرا و Therapy به معنی معالجه تشکیل شده که مفهوم کلی آن معالجه مجرای ریشه دندان می باشد و شاخه ای از دندانپزشکی است که شامل دانش و اعمالی است که به معالجه و حفظ ریشه دندان می پردازد.

پالپ چیست؟

پالپ دندان بافت نرمی است که در داخل دندان قرار گرفته و شامل عروق و اعصاب و سلولهایی می باشد.

حس، تغذیه، عاج سازی و دفاع میکروبی از اعمال پالپ بشمار می آیند.

چه عواملی باعث آسیب و صدمه با پالپ دندان می شوند؟

عوامل متعددی سبب آسیب به پالپ می گردند که عمده ترین آن تأخیر در ترمیم پوسیدگی ها و نتیجتاً گسترش آنها به پالپ دندان است که سبب آلودگی پالپ به میکروبهای دهان می شود. پالپ دندان همچنین ممکن است بر اثر ضربه ای ناگهانی حتی در مواردی چون ضربه قاشق و یا شکستن تخمه، پسته و بادام دچار التهاب و مرگ شود.

ترکهای دندان، پرکردگی های وسیع و بعضی از مواد ترمیمی نیز سبب ساز هستند.

نحوه معالجه ریشه دندان چگونه است؟

دندانپزشک بعد از بی حس نمودن دندان (در مواردیکه لازم است) اقدام به برداشتن پوسیدگی و تراش حفره دسترسی به پالپ دندان نموده و پالپ عفونی و بیمار را از ریشه خارج می کند و بعد از تمیز نمودن و خشک کردن مجرای ریشه و دندان جای خالی پالپ را با موادی که به همین منظور ساخته شده اند پر می کند و سپس ترمیم قسمت تاجی دندان صورت میگیرد.

آیا همه دندانها به یک تعداد ریشه دارند؟

خیر، تعداد ریشه دندانها بطور معمول و طبیعی بین یک تا سه عدد می باشد ولی دندانهایی نیز وجود دارند که دارای یک یا چند ریشه اضافی هستند و در حین کار و با گرفتن رادیوگرافی کشف می گردند. بطور طبیعی دندانهای قدامی دارای یک ریشه، دندانهای آسیای کوچک دارای یک یا دو ریشه و دندانهای آسیای بزرگ سه و چهار ریشه ای هستند.

اگر پالپی که آلوده شده و ملتهب و دردناک است خارج نشود و به عبارتی معالجه انجام نگیرد، چه اتفاقی می افتد؟ معمولاً درد آن بیشتر شده و بیمار را اذیت می کند، ولی مواردی وجود دارد که درد فروکش می کند. باید توجه داشت که از بین رفتن درد دندان نشانه بهبودی پالپ دندان نیست و عفونت به سیر خود ادامه می دهد. سرایت عفونت به استخوان انتهایی ریشه باعث ایجاد گرانوم، کیست و یا آبسه می گردد که خود درد و ناراحتی ثانویه ای را

به دنبال دارد. در صورت عدم معالجه ریشه دندان سیر بیماری نهایتاً منجر به کشیدن و یا از دست دادن دندان خواهد شد.

چه مراقبت هایی لازم است تا دندان نیاز به معالجه عصب نداشته باشد؟
با مراجعه و معاینات منظم دندانپزشکی و رعایت اصول بهداشت دهان و دندان و ترمیم پوسیدگی ها در مراحل اولیه موردی برای معالجه ریشه دندان بوجود نمی آید.

آیا صحیح است دندان‌ی که معالجه ریشه شده، شکننده می گردد؟

دندان‌ی که پالپ آن درگیر می شود، معمولاً دارای پوسیدگی وسیع بوده که مقدار زیادی از مینا و عاج را از بین برده است و گاهی دندانپزشک ناچار می گردد که مقداری از نسج سالم دندان را نیز برای دسترسی به پالپ بتراشد که مجموعه این عوامل بعلاوه خشک شدن دندان بر اثر از دست دادن تغذیه داخلی سبب میگردند که دندان ضعیف و شکننده گردد که جای نگرانی ندارد، چونکه با ترمیم های خاص و یا روکش نمودن دندان می توان بر این نقیصه، چیره شد.

چه عواملی در موفقیت معالجه ریشه دندان نقش دارند؟

مهارت دندانپزشک، تعداد ریشه ها قطر و انحنای آنها، وجود ریشه ها و کانالهای اضافی و جانبی، نوع و قدرت بیماری زایی میکروبهها، دفاع بدن و نوع بیماری پالپ در پیش آگهی درمان مؤثرند.

آیا دندان‌ی که معالجه ریشه دندان شده و هنوز درد دارد را باید کشید؟

معمولاً به دنبال معالجه ریشه دندان، از چند ساعت تا چند روز به درجاتی ممکن است دندان، درد داشته باشد که با تجویز داروهای مسکن برطرف میگردد و جای نگرانی ندارد.

اگر درمان ریشه دندان شکست خورد، درمان بعدی چیست؟

اکثر دندان‌هایی که معالجه ریشه آنها با عدم موفقیت همراه شده را می توان با جراحی های اندودونتیक्स نجات داد. دندانپزشک بعد از بیحس نمودن، لثه دندان را به آرامی کنار زده و اقدام به قطع انتهای ریشه نموده و آن را از انتها نیز ترمیم می: ند و دوباره لثه را می دوزد. آیا فقط ممکن است پوسیدگی بسیار وسیع بوده و قسمت اعظم آن نیز از

بین رفته باشد و درد نداشته باشد و یا در اثر ضربه حتی در سالهای دور، پالپ آن مرده، ولی دردی نداشته باشد.
عدم وجود درد دال بر نفی بیماری پالپ و یا عدم نیاز به درمان نمی باش